

HELSINGIN HALLINTO-OIKEUDELLE

ASIA:

Vastaselitys valitusasiassa koskien Vihdin Vanjärven luonnonsuojelualueen (aluetunnus: YSA202115) perustamispäätöstä.

VIITE:

Helsingin hallinto-oikeuden vastaselityspyyntö 31.8.2011 (03438/11/5402)

VALITTAJA:

Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys — Helsingforstraktens Ornitologiska Förening Tringa ry (rek.nro 116.353). Yhdistyksen tarkoituksena on edistää ja kehittää lintuharrastusta sekä lintujen- ja luonnonsuojelua sekä toimia alueensa lintuharrastajien ja tutkijoiden yhdyssiteenä. Yhdistyksen toiminta-alue on Helsinki ja sen ympäristö (Uusimaa).

PROSESSIOSOITE:

Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys Tringa ry
Aili Jukarainen
Annankatu 29 A 16
00100 Helsinki
suojelusihteeri@tringa.fi
GSM 050-3803283

VASTASELITYS:

Valittaja uudistaa kaiken aiemmin lausumansa. Valittajalle olisi tullut toimittaa hallintopäätös tavallisena tai todisteellisen tiedoksiantona, kuten hallintolain 55, 59 ja 60 §§ säädetään. Näin ei ole asiassa toimittu. Valitusaikaa ei menettelyn vuoksi ole menetetty ja valitus on tutkittava.

Viranomaistoimintaa säätelee suhteellisuusperiaate, yhdenvertaisuusperiaate ja tasapuolisuusperiaate. Viranomaisten toimien on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia. Nämä periaatteet on kirjattu hallintolain 6 §:ään.

Vihdin Vanjärven vesialueella on kolme yhteistä vesialuetta. Yhteisalueen tiedoksiantomenettelyssä noudatetaan yhteisaluelain määräämiä menettelytapoja, joka vaihtelevat sen mukaan onko kyseessä järjestäytynyt tai järjestäytymätön osakaskunta. Käytäntönä vastaavan suojelun alueen perustamisessa on usein, että rauhoitusmääräyksistä neuvotellaan suurimpien manttaalinomistajien kanssa, eikä mahdollisilta sadoilta pienosakkailta suoraan kysyä ehtoista. Vanjärvellä yhteisalueiden osakkaita on yli sata.

Valittajan asianosaisuus on valittajan käsityksen mukaan riidaton seikka. Joka tapauksessa valittaja perustelee valitustaan viitaten eurooppa-oikeuden tehokkaan toteutumisen vaatimukseen, Århusin yleissopimukseen (voimaansaatettu asetuksella 122/2004), lintudirektiivin tavoitteisiin, perustuslain 20 §:n sisältöön, luonnonsuojelulain määräyksiin asianosaisuudesta sekä yhdistyksen sääntöjen mukaiseen tarkoitukseen. Århusin sopimus on ollut kansallisesti voimassaolevaa oikeutta vuodesta 2004 lähtien ts. se on ollut voimassa ennen rauhoituspäätöksen tekemistä.

Asianosaisuus ja muiden edellä vedottujen oikeusperiaatteiden ja sääntöjen tehokas toteutuminen, valittajan toiminnan tarkoitus ja jutun asiallinen luonne liittyy siihen, miten arvioidaan käsiteltävän asian merkitystä valittajan oikeuksien toteutumisen kannalta.

Valittaja on aiemmin perustellut asemaansa ainoana linnustonsuojeluun erikoistuneena alueellisena kansalaisjärjestönä. Viranomaistaho ei ole vastineessaan kiistänyt tätä. Vakiintuneesta luonnonsuojelullisissa hallinto- ja oikeusprosesseissa toimii Suomen luonnonsuojeluliitto ry:n ja sen piirijärjestöt ja Birdlife Suomi ry ja sen paikallisjärjestöt, kuten valittajakin. Tämä joutuu siitä, että muilla valtakunnallisesti toimivilla luonnonsuojelujärjestöillä ei ole kattavaa paikallisorganisaatiota, mm. WWF:llä ei paikallisorganisaatiota ole.

Luonnonsuojelun saralla toimii ja voi toimia muitakin pieniä paikallisjärjestöjä, joiden tarkoituksena on luonnon- tai ympäristönsuojelun edistäminen. Tällaisten yhdistysten olemassaolo ei välttämättä ole viranomaisilla tiedossa ja usein ao. yhdistykset toimivat niin rajoittuneesti ja näkymättömissä, ettei viranomaisilla perustellusti ole välttämättä voinut olla tietoa niistä kussakin käsiteltävässä tapauksessa. Tämän tyyppisissä tapauksissa yleistiedoksianto voi olla ainoa tehokas

tiedoksiantotapa ja siten myös lain edellytykset täyttävä tiedoksiantotapa.

Hallintopäätösten tiedoksiantomenettelyssä tulee arvioida ja ratkaista tarkoituksenmukaisin tapa tiedoksiannolle, ottaen huomioon lainsäädännön tarkoitus ja sen tehokas toteutuminen. Erityistiedoksiannoin annetaan päätös tiedoksi niille, joiden oikeuksiin ja velvollisuuksiin päätöksellä on suuri merkitys mm. sellaiset joilla on tosiasiallista päätösvaltaa mm. suuret manttaalinomistajat ja sellaiset tiedossa olevat suojelujärjestöt, jotka ovat keskeisessä asemassa käsiteltävään asiaan liittyvän tehtävänsä toteuttamisessa mm. tiedossa olevat hallintoprosesseihin vakiintuneesti osallistuvat luonnonsuojelujärjestöt ja yleistiedoksiannolla niille tahoille, joiden tosiasiallinen määräysvalta voi käsiteltävässä jutussa olla pieni, esim. minimaalisen manttaalin vuoksi tai niissä tilanteissa, joissa valitukseen oikeutettujen määrä on suuri tai niitä kaikkia ei tiedetä.

Käsiteltävässä jutussa valittajalla on jutun kannalta keskeinen asema ja sille olisi tullut antaa päätös tiedoksi erityistiedoksiannolla. Valittaja on linnustonsuojeluun keskittynyt suojelujärjestö ja suojelualue on Natura-varkostossa SPA-linnustonsuojelualueena.

Yhteiskuntakehitys menee jatkuvasti siihen suuntaan, että yleisen luonnonsuojeluedun valvonta jää kansalaisjärjestöjen varaan. Ympäristöviranomaisten määrää vähennetään jatkuvasti, mikä vähentää valvontamahdollisuuksia. Myös luonnonsuojeluun käytettävien varojen väheneminen, ja poliittinen ja hallinnollinen ohjaus vaikuttaa siihen, että luonnonsuojeluviranomaiset ovat pakotettuja sellaisiin ratkaisuihin, jotka eivät täytä lain vaatimuksia, mm. viranomaiset ovat pakotettuja ratkaisuihin, jotka eivät laukaise korvausvelvollisuutta, mutta jotka eivät myöskään turvaa suojeltavia luontoarvoja. Luonnonsuojelujärjestöjen rooli yleisen edun valvonnassa on viime vuosina merkittävästi noussut ja on arvioitavissa, että se tulee jatkossakin korostumaan. Järjestöjen toimintaedellytykset tulee turvata antamalla järjestöille laaja asianosaisuus, jotta ne voivat tehokkaasti toimia, mikä edellyttää myös päätösten tehokasta tiedoksisaantia erityistiedoksiantomenettelyin, kuten käsiteltävässä tapauksessakin.

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus viittaa Helsingin hallinto-oikeudelle 22.8.2011 antamassaan lausunnossa (UUDELY/560/07.01/2011) Uudenmaan ympäristökeskuksen perusteluihin koskien valituksenalaisia rauhoitusmääräyksiä:

“Ympäristökeskus on rauhoitusmääräyksiä antaessaan katsonut, että LSL 24.3 § nojalla tehdyssä päätöksessä eli kun suojeleohjelma-alueen rauhoitus on tehty ilman maanomistajan suostumusta, rauhoitusmääräykset eivät saa rajoittaa maankäyttöä enemmälti kuin suojeleohjelmasta johtuu.”

Valittaja viittaa asiassa aiemmin esittämänsä sen osalta, että luonnonsuojelulaki mahdollistaa myös alueiden lunastamisen luonnonsuojelun alueen perustamiseksi suojelutavoitteiden saavuttamiseksi ja lintudirektiivi edellyttää tiukempaa suojelua Natura 2000 -alueilla, kun niiden arvojen turvaaminen, joiden johdosta alue on verkostoon liitetty sitä vaatii. Vapaaehtoisuus ei ole edellytys alueen luonnonsuojeluarvojen turvaamiselle tarvittaessa hyvinkin tiukoilla rauhoitusmääräyksillä.

Valittaja on valituksessaan tuonut esille, että Vihdin Vanjärven luonnonsuojelun alueen rauhoitusmääräykset eivät, salliessaan rajoittamattoman metsästyksen alueella, turvaa riittävästi ko. luonnonsuojelu- ja Natura-alueen suojeluarvoja luontodirektiivin 6 artiklan tarkoittamalta häiriöltä, eikä alueella tapahtuvan metsästyksen linnustolle aiheuttamaa haittaa ole asianmukaisesti selvitetty, eikä näin ollen voida olettaa ettei metsästys aiheuttaisi haittaa suojelutavoitteille. Valittaja katsoo edelleen, että metsästyksen on ristiriidassa Vanjärven suojelun tavoitteiden kanssa.

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus toteaa lausunnossaan edelleen, että Vanjärven suojelualueen pääasiallinen merkitys on olla lintujen kevätmuuton aikaisena levähdyspaikkana. Valittaja myöntää järven olevan merkittävä kevätmuuton aikainen levähdysalue, mutta toteaa järven olevan merkittävä myös lintujen pesimäalueena (Vanjärven – Laukkamäen virallisen Naturatietolomakkeen tiivistelmä) sekä ainakin maakunnallisesti tärkeä syysmuuton aikaisena levähdysalueena taville, lapinsirrille, suokukolle ja valkoviklolle (Ellermaa 2010 – 2011).

Se, ettei Vanjärven merkitys muuttolintujen syyslevähdysalueena ole yhtä merkittävä kuin järven merkitys kevätmuuton aikaisena levähdysalueena johtuu valittajan käsityksen mukaan osaltaan siitä, että järvellä metsätetään metsästysaikaan. Tässä yhteydessä valittaja viittaa asiassa aiemmin esittämäänsä siitä, että metsästys karkoittaa lintuja lintujärviltä ja että, mikäli metsästys kiellettäisiin Vanjärvellä sen merkitys lintujen syysmuutonaikaisena levähdysalueena mitä todennäköisimmin kasvaisi.

Viitaten Uudenmaan elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksen lausumaan, joka korostaa Vanjärven merkitystä lintujen kevätmuuton aikaisena levähdysalueena, valittaja haluaa tuoda esille, että kyseisen järven välittömään läheisyyteen myönnettiin keväällä 2011 lintujen kevätmuutoaikaan ajoittuva (29.3.2011 – 30.4.2011) poikkeuslupa (Liite 1.) variksen ja harakan pesimäaikaisesta rauhoituksesta Suomen riistakeskuksen toimesta. Mainittu lupa mahdollistaa ampumisen aivan Vanjärven Natura-alueen kyljessä (Liite 2. Poikkeuslupahakemuksen liitekartta). Valittaja on hakenut muutosta myös mainittuun poikkeuslupaan ja Suomen riistakeskus on poikkeamislupaa koskevan valituksen johdosta Maaseutuelinkeinojen valituslautakunnalle antamassaan selvityksessä (Liite 3.) vedonnut muun ohella siihen, että Vanjärven rauhoitusmääräykset eivät kiellä metsästystä alueella.

Helsingissä 30. päivänä syyskuuta 2011
Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys —
Helsingförstraktens Ornitologiska Förening Tringa ry:n puolesta

Seppo Vuolanto
puheenjohtaja

LIITTEET:

1. Suomen riistakeskuksen Vanjärven alueelle myöntämä poikkeuslupa (2011/00061)
2. Em. poikkeuspaan liittyvän hakemuksen liitekartta
3. Suomen riistakeskuksen Maaseutuelinkeinojen valituslautakunnalle mm. Suomen riistakeskuksen poikkeuslupaa 2011/00061 koskevassa valitusasiassa antama selvitys